

Богдан Лепкий.

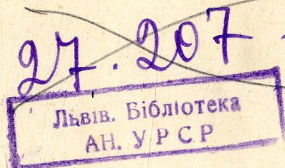
З НАД МОРЯ.

ЖОВКВА
Накладом автора.
1913.

10

Богдан Лепкий.

З НАД МОРЯ.

ЖОВКВА
Накладом автора.
1913.

Ш5(2-уа)5-65я44

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 3434

З НАД МОРЯ.

Задивив ся я на море
І на небо преголубе,
І на тії гень, далеко,
Ніби хмари береги —

Задивив ся — і не знаю,
Чи се филї бють об беріг,
Чи по небі хмари линуць,
Чи пливуть мої думки?

Чи може що красшого бути
Над небо задивлене в море?
Мов велитні два проти себе,
Котрий з них котрого поборе?

Бушують, гудуть і пінять ся
Розбурхані филі на морі —
Задивлені в пропасть бездонну
Спокійно горять ясні зорі.

Між ними хаос вічнотворчий,
Часів і сьвітів хуртовина,
Між ними і ти, чоловіче,
Маленька, безсильна пилина.

Лодко на голубих філях,
Що колишеш ся так легко,
Якже ти подібна, лодко,
До хлопячого віку!

Човне на валах бурливих,
Що борбу ведеш з вітрами,
Ти є образом правдивим
Теперішнього життя.

Лодка верне в тихий залив,
Човен розібесь об скилі,
І останеть ся одно лиш —
Безконечний океан.

Відчинене вікно,
Не годе в хаті вснути
Филя шепоче в одно:
„Забути, ах, забути!“

Филя шепоче, зітха:
„Спокою, ах, спокою!“
А прецінь з морського дна
На беріг пресь юрбою.

Незглубиме сине море,
Звідки в тобі стільки чару,
Що дивити ся на тебе
Можна вічно, ніч і день?

„Хочеш знати — каже море —
То поглянь на мої филі,
Як вони все линуть, линуть,
Мов хвилини, дні, літа.

Подиви ся перед себе,
Де блакит цілує плесо —
Так цілує у просторах
Дійсність мрію золоту.

А як пустиш зір до долу,
Крізь пливучих филь опалі,
То подумай: кільки в світі
Незглубимих, вічних тайн!

Я тобі даю вражіння
Безконечности, безкраю —
Ось чому ти радо в мене,
Наче в зеркало глядиш.

Місяць в хмари оповив ся,
Сонно вітер повіває.
На керму моряк схилив ся,
І думає.

Филя лодкою колише,
Як колискою матуся.
„Дівчина чомусь не пише...
Обійду ся!“

Вітер филями шелеще,
Гомонять тайком вітрила.
„Чи кохаєш ти мене ще,
Моя мила?“

Виплив місяць. Через море
Золоту мостить доріжку.
„Цілувавб я, моя зоре,
Ручку й ніжку.“

Нїби сон якийсь приснив ся:
Ось вона і він під гаєм...
На керму моряк схилив ся,
І думає.

Лодка, як лебідь крила
Вітрила розпустила
І лине;
Весельцем море поре
Спокійне, перлозоре
І — гине.

Дивлю ся я за ньою
За лодкою оттою
Й думаю:
Так Ти ідеш від мене
У забуттє студене,
Мій, раю !

Чи поїду у гори,
Чи поїду над море,
Всюди їде за мною,
Наче тїнь моє горе.

В горах горе зелене,
А над морем солене.
Чом ти ходиш за мною,
Й чого хочеш від мене?

Сон чи ява?

Наче з морської піни,
На піску серед ріни,
Раз явила ся, повна принади.
З алябастру, з хрусталю
Тіло, губи — з коралю,
Коси — дві золотисті каскади.

Гляне — сонце палає,
Засьмієть ся — сьпіває
Соловій в калиновому гаю.
Аж., о лихо! о горе!
Посовгла ся і — в море!

.

Чи то сон був, чи ява не знаю.

О, моє чудове море!
Деж мені красок узяти,
Щоб весь чар твій, всю принаду
На папері змалювати?

Як мала дитина стою
І з утіхи плещу в руки.
Чую серцем, а промовлю —
Так се тільки звуки, звуки...

*

*

*

Ніч над морем. Йдуть філі легенькі,
мов мрії,

Далеко, гень далеко беріг —
край надії.

В прибережній капличці дзвонять:
в небо чисте

Перлові звуки линуть: аве!
аве Христе!

Біла мево, що кружляєш
Над водою низько, низько,
Чомже ти так безупинно
Беш ся й жалібно квилиш?

Подиви ся, біла мево,
Якже ти мала — маленька
Проти моря, як нужденний
Проти гуку филь твій крик!

О, подумай, серце моє,
Чим ти є супроти сьвіта,
Проти горя сьвітового
Чим є твій маленький біль.

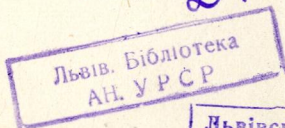
Перед бурю.

Дивись, диви ся око!
Зриваєть ся „широко“,
Буря іде.
Клекоче море, злить ся,
Наїжилось, пинить ся,
Гуде.

Ось-ось на беріг скочить,
Залле його, сполочить,
І проковтне.
„Пощо до мене люди,
Йдуть прати свої бруди?“
Гуде.

„Суден набудували,
Хребет мій осідлали
І — гейже, га!
Вганяють скрізь юрбою,
Ні в день ні в ніч спокою
Нема.

Земля їх породила,
Нехайби їх носила
Земля.
Нехайб їх годувала,
На вічний сон приймала
Рілля.

А то грішать на суші

І грішні тіла, душі

Аж ту несуть..."

На беріг скачуть филі

І в лютому безсилі

Плюють.

Яка чудова ніч!
Як любо філя грає!
Спішім ся — час втікає —
Життє, не вічна річ!

При березі баркас,
Розпущені вітрила,
Подайже руку, мила,
Там море жде на нас.

На морі, гень, у млі,
Якийсь остров сіріє,
Там наше щастє мріє,
Єдине на землі.

Полинемо туди,
На той остров кохання,
Далеко від страдання,
Від горя, від біди.

Троянди там цвітуть,
І незабудьки сині,
Як ріки по долині,
Так розкоші пливуть.

Як сонце, так горить,
Любов велика, красна...
Спішім ся, час біжить!
Ніч тиха, гарна, ясна.

Океан і дівчина.

Зимних вод твоїх регіт, шльох і сьміх
Безодне темно-сина,
Так манить мене, тягне і жене,
Мов химерна дівчина.

Грудю білих филь тулиш ся до скиль
І ласиш ся, мов львиця,
А в очах твоїх міріяди втїх
Безліч смутку містить ся.

„Глянь, що там на дні!“ шепчеш ти мені,
„Тайна-тайн незглубима,
Коралевий сад, огород принад,
Мов мрія херувима.

Не спійме там нас, все голодний час,
Життя скінчить ся сила,
В брилянтовій млї, гень-гень від землі
Буду тебе пестила...”

А коли я рад йти — женеш назад,
Як сталь холодна, сина...
Так манить мене, кличе і жене
Океан і дівчина.

Не питай ся, моя мила,
Чи доволї кріпко збита
Тая лодка легкокрила,
Що мчить, мов несамовита.

Перед нами даль далека,
А під нами глиб глибенна,
Доокола небезпека,
Безнастанна, нестяменна.

Нї причім твої турботи,
Нїнащо твої питання.
Чи не маєш ти охоти
До життя і до кохання?

А як маєш — най шалїє
Життєве бурливе море,
Най з любови серце млїє!
Не питай ся, моя зоре.

Море й небо. Коло хати
Пальми, лаври і гранати,
Олеандер, виноград,
Як в раю розкішний сад.

А як сонце піде спати,
Задрімає в хаті мати,
Доня в сад... „Цілуй, цілуй,
Лиш люби і не жартуй!“

* * *

Іньші дерева і квіти,
Бо інакше сонце сьвітить,
І інакша ту весна,
Лиш любов така сама.

По небес великім, синім плаю
Зорі Бог розсипав, наче вівці,
А людий пустив, щоби в мандрівці
Життєвій ішли з землі до раю.

Зорі час, дорогу, місце мають
В безконечному сьвітів просторі,
Людиж-люди, наче човни в морі
По розбурханих філях блукають.

Що за день, ясний день,
Сонце сипле огонь!
Вітер віє, філя грає,
Линь же лодко, на безкрає
Море — гень!

Скорше линь, скорше линь,
Крізь глибоку, синю синь!
А ти, смутку, ту лиши ся,
В сїрий камінь заміни ся,
Сядь і гинь!

Раз, два, три! Раз, два, три!
Різко вйїте, вітри,
Бо за нами гонить горе,
Бо нам треба через море
Утекти.

Весла враз! Поки час,
Тихий беріг жде на нас.
Иньший беріг, иньші люди,
Може смутку там не буде
Серед нас.

Ось обрїй — Боже мій!...
Висїдаємо як стій —
Аж на березї, мов мева,
Срібно-біла, опалева,
Смуток мій

Даремно, ти море, даремно
До неба шлеш хмари з вітрами!
Знімуться вони і упадуть
На землю дрібними дощами.

Даремно, ти уме, даремно,
Літаєш на сонце, на зорі!...
Бушують, гудуть і пінять ся
Розбурхані филі на морі.

Чи чуєш, як в безвістях грають
Затоплені сурми і дзвони?...
Псалом покаяння сьпівають
Минулих років міліони.

Чи чуєш ті зойки підземні,
Зловіщі ридання і стони?...
То родять ся в челюстях долі
Грядучих років міліони.

Понад філі, понад море
Понесу з собою горе,
Може втоплю, може згублю,
Може долю приголублю,
Хто знає?

Ой минають марно літа,
Даром я зійшов пів сьвіта,
Не згубив я свого горя,
Долі не везу з над моря —
Немає!

Чогож те море та розхитало ся,
Мов колиска новенька,
Чогож те серце та розридало ся,
Мов дитина маленька?

Як тяжко море та уговорити,
Щоб більше не гуділо,
Так тяжко серце утихомирити,
Щоб з болю не скиміло.

Хоть як ту і гарно й розкішно,
Хоть як і весело і втішно,
Хоть скоро й безжурно йде час —
Мої ви! я тужу до вас.

Над море, що лагідно плеще
Волю очерет, як шелеще,
Над лаври, гранати наш бір,
Як шепче молитву до зір.

Над скиби вод, сині, перлисті
Волю філі нив колосисті,
Над паньство бездільне — наш люд,
І працю і клопіт і труд.

Таке то життє вже собаче,
Що серце десь рветь ся, чось плаче,
А прецінь з далеких доріг
Йде радо до маминих ніг.

КАЛИНОВИЙ КВІТ.

Молоді літа,
Калиновий квіт,
Мов одна велика казка
Весь господній сьвіт.

Розцвілись сади,
Розспівали ся,
Ніби квіти всі і птахи
Закохали ся.

І потоки всі
Розшуміли ся,
Ніби то й вони за щастем
Розлетіли ся.

Грає молодість,
Мов у жилах кров,
Розпирає людські груди
Воля і любов...

Гей цвіли сади,
Розцвітали ся!
Та кудиж то тії чари
Заховали ся?

Розплились вони,
Ніби вітру шум,
Та лишили за собою
Кілька тихих дум.

В огороді, між квітками
Бачу вибілену хату,
Бачу стежку, що від брами
Йде під липу росохату.

А під липою старою
Лава тесана, дубова;
З липи мід паде з росою...
Місяць, зорі, ніч чудова.

Скрипли двері у хатині,
На порозі — серце мліє —
Білі груди, лебедині,
Око зіркою яснїє.

Косиж, коси, наче хвилі
На спокійному Дунаю,
Ноги — пташки легкокрилі
Понад стежкою буяють.

Бачу ї перед собою
Та даремно дожидаю...
З липи мід паде з росою,
Ніч, неначе сон о раю.

Колиб я паном був і мав великі села —
Продавби їх, щоб тільки ти була весела.

Колиб я скрипку мав і вмів чудово грати,
То гравби від душі, щоб ти могла гуляти.

Колиб я сонцем був і міг сніги топити,
Цвилиби скрізь квітки, куди будеш ходити.

Колиб я... та досить! Нема що більш казати.
Я можу лиш одно — дрібні стихи складати.

Коли ти, мила, дійсно з неба родом,
То чистою останеш ся на віки:
І по при зло ідучи мимоходом
Примкнеш свої божественні повіки.

А зажене тебе неволі сила
Там, де життя грязюка бездорожна,
То розпістреш душі сріблісті крила
Й перелетиш, куди пройти не можна.

Оттак в брудній, непривітній яскині
Горять проміння сонця золотії,
Так на багні, на болотній долині
Білійші від снігу цвітуть лелії.

Як листки опадуть з деревини,
Журавлі полинуть гень ключами,
В сїрій вечір дощевої днини,
Прошепочеш білими устами
Імя моє.

І згадаєш маєвий поранок,
Перший квіт, грім перший в полонині,
Тихий сад, вином обвитий ганок,
І зайдуть слезою очі сині,
Мов імлою.

Вдарить серце в груди, як у клітці
Тая пташка, що замість летіти
На полудне, осталась на вітці,
І попала ся небачно в сіти —
Бідна пташка.

Чому?

Булась для мене квітом чистим
Серед болота, на долині,
Булась для мене промінистим
Днем, серед пільми у яскині,
Булась для мене — сам не знаю
Чим — серед пекла сном о раю.

Чомуж так скоро хуртовина
Листочки з квіту позривала?
Чомуж так скоро ясна днина
В осінніх сумерках сконала?
Чомуж так скоро сон скінчив ся,
Той сон, що раз в життю приснив ся?

— — — — —

Не питай ся, небоже,
Бо нічо не поможе.
Всьо минає в природі,
Всьо минає, тай годі!

Вчора квітка — а нині
Жовтий лист на билині,
Вчора було так гарно,
Нині зимно і хмарно.

А як завтра? — Бог знає,
Всьо, що було минає,
Що минуло не буде,
Жди, аж серце забуде.

Не забуде — най тямить,
Аж до гробу, до ями
А за гробом?... Мій Боже,
Може щось нам допоможе.

Як радби я, як радби дуже
На життєвому роздорожу,
Моя ти мила, мій ти друже,
Вергти тобі під ноги рожу,
Невялу, білу, запахучу,
Росою, мов слізми дріжучу.
На вічний спомин.

Як радби я, щоб ти підняла
Єї й до серця притулила,
В кімнаті, при вікні поклала,
Щоби вона й зимою цвила,
І весну, весну, що не верне,
І щастє, щастєчко химерне
Нагадувала.

Бо йде зима, години сірі,
Йдуть вечорі, немов пустині
Нудні, а довгі... Мов на лірі
Пічне нудьга біля сьвятині
Хатнього щастя псальми грати —
Як радби я тобі на спомин дати
Невялу, білу рожу.

Чи ми зійдемо ся з собою
Хоть раз еще в таку годину,
Як сонце хилить ся в долину,
І як далеко, за горою
Місяць витаєть ся з зорою?

Як люди з поля повертають,
Рідня засяде до вечері,
Як заскриплять останні двері,
Останні дзвони переграють,
Як злість і злоба задрімають...

О, як хотівби я з тобою
Стрінути ся в таку годину!
І притулити, мов дитину
Розплакану, і безупину
Втішати: „цить, цить, Бог з тобою!“

* * *

Диви ся! Спить в димах вечірних
Село, як образ у тимяні.

А кільки болів там безмірних,
Кільки душ злій судьбі покірних,
І кільки серць в кєрвавій рані!

То не дими понад хатами,
То їх зітхання, зойки стони,
Не роси — сльози над полями,
Не вітер шевелить листками,
То так до неба йдуть проклони.

Таж, якби сльози не входили
В ріллю, до хмар не йшли зітхання,
То нас би ріки затопили
Тих сліз, то нас би придавили
Недолі хмари і страдання.

Не перші ми і не послідні,
До „вчора“ так подібне, „нині“,
По болю всі ми браття рідні,
І через біль стаємо гідні
Божественного у людині.

Будь тихо, будь! Дивись — смеркає,
І за хвилину камінь, квіти,
Усьо, що в день красками грає,
Що мерехтить, сияє, сьвітить,
В вечірнім сумерку сконає.

Будь тихо, будь! Схили на груди
Свое чоло, любовою ясне,
Проживши хвилю без облуди
Ми, як сьвяті підем між люди
З тим сьвітлом, що у тьмі не гасне.

* * *

Ох, як хотївби я з тобою
Стрінути ся в таку хвилину!
І притулити, мов дитину
Розплакану, і без упину
Втішати: цить! цить! Бог з тобою.

Чекай, чекай, чекай єї,
Вона колись прийде до тебе.
Як не стрінетесь на землі,
То зустрінете ся на небі.

Як не стрінете ся в живих,
То стріча жде вас за гробами,
Бо знай, обое ви не з тих,
Що гинуть тут, разом з кістками.

Ви чули вічність у душі,
Зі смутком йшли поміж юрбою...
Чекай, чекай, чекай єї
Ви зустрінете ся з собою.

Щаслива будь. Най гарне твоє тіло
Іде дорогою, якою ходять люди,
А серце здоптане, нехай несміло
Біля воріт сьвятого раю блудить.

Хоть як отсе роздвоєння болюче,
Хоть як воно керзавить ноги й руки,
То тішмо ся, що прийде неминуче
З'єдинення по довгих днях розлуки.

З'єдинення для тих, що доля злюща,
Немов на глум заєдно лиш ділила.
Любов, як Бог, предвічна й невмируща
І відь судьби у ньої більша сила!

І я мав свій чудовий сон,
Мені він раз лиш снів ся.
Ударив вітер до вікон,
Збудив мене, прогнав мій сон,
Мій сон, мій сон скінчив ся.

ОСІНЬ 1912 РОКУ.

Коротке літо. Сонця мало, мало,
Ні туч, ні блискавок ярих.
Ззарання листе зжовкло і зівяло
Без поцілунків сонішних, палких.

Ззарання квіти голови схилили,
Задивлені в баюри дощеві,
Мов ті старці, що стали край могили
І думають про смутки життєві.

Так мало сонця, радості, весілля,
А так багато сірих днів слоти...!
Все низше, низше клонить голов зілля
Задивлене у пропасть нищети.

Листки падають; падають зів'ялі, зжовклі
І з шелестом кладуться під ногами.
Якісь пісні, давно-давно замовклі,
Мов привиди снуються над полями.

Якісь квітки бліді і недоцвілі
З між бурянів обличчя вихиляють,
Чиїсь слова, забуті, але милі
Над головою раз-у-раз літають.

Хто їх казав? Коли і де?... Весною
Шептали їх уста, невялі рожі...
Невжеж отсі слова підуть за мною
По життєвім, тернистім роздорожі?

Не вжеж вони літати муть сьвітами,
Слідів моїх пильнуючи безпечно?...
Нехай летять; най срібними нитками,
Як павутиння вються безконечно.

І знова рік 'оден життя,
Як сон минув,
І більше вже не буду я
Таким, як був.

І більше вже не вернеться,
Нї сьміх, нї сум,
Лиш дещо з них обернеться
У постать дум.

І може хто, читаючи
Письмо дрібне,
Замислить ся й зітхаючи
Мене спімне.

Бачиш, як листе паде?
Осінь іде.

Чуєш той шелест і шум?
Смертельний сум.

Вітер з півночи летить,
Квіти вялить.

Клонять головку д' землі,
Плачуть в імлі.

Плачуть, що сонця нема,
Що йде зима.

Плачуть — а листе паде...
Осінь іде.

* * *

Прийде вона і на нас —
Всьому свій час.

Море пожовклого листя,
Повінь зівялих квіток.
Бачу, а може лиш снить ся
Тихий, цвинтарний куток.

В мраці сіріє могила,
Хрест на могилі скрипить,
Біля хреста — моя мила
Клякла і молить ся... Цить!

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій.

Чути: кру! кру! кру!
В чужині умру,
Заки море перелечу
Крилечка зітру...

Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синих хмарах
Слід по журавлях.

ПОЕЗИЯ, ДРУЖЕ, ВСЮДИ Є...

Поезизя, друже, всюди є,
І в людях і в природі,
І поки чоловік жиє
Єї умерти годі.

Вона сьмієть ся на устах
Маленької дитини,
Вона летить до нас у снах,
Як вітер з верховини.

Вона нам працю солодить,
Сьпіває при роботі,
Алмазом ясным мерехтить
В кривавім людськім поті.

Вона у бурі, в реві фаль,
В збіжах-ланах на полю,
Вона і там, де остра сталь
Блищить в борбі за волю.

Вона в дощи, в снігу, в імлі,
В курнім осіннім димі —
Найменшеж, друже, єсть єї
В химернім ритмі й римі.

Не виллеш сліз,
Не виллеш сліз,
Ніколи, ах ніколи!
Життє, як той скрипливий віз
Волочить ся поволи.

А перед ним
Туман і дим,
Тяжка, важка дорога...
Іде, гряде шляхом оттим
Твоя душа небога.

Я вам чужий. Мої пісні!
Тривожать вас в спокійнім сні,
Мов спомин сірий і сумний —
Я вам чужий.

Заснете ви, аж ось: пук, пук...
Чи то сова в вікні, чи крук,
Чи смуток беть ся до дверей?
Я вам чужий.

Опівніч бє. Мороз, зима,
Нічо тоді над сон нема.
Такий він любий, дорогий...
Я вам чужий.

Я знаю, що нема мені
Між вами місця, братя милі.
В життя бурливій товкітні,
Як сироти ідуть пісні
Застукані, безсилі.

Та ярмарок отсей марний,
Колись таки скінчить ся.
Настане съвято. І давний
Поет, мов сон якийсь сумний
Комусь, колись приснить ся.

Коли тобі говорять,
Що хоть і не найгірші
Поезії ти пишеш —
Там все вони лиш — вірші;

Що в віршах твоїх годі
Стрінути щось нового,
І що таких поетів,
Як ти, на сьвіті много;

Коли тобі говорять,
Не слухай того брата,
А критикови свому
Ти можеш так сказати:

Думаю: добреб було,
Добродію учений,
Коли би ви весною
Пішли у гай зелений,

Й послухали: як вітер
З листками розмавляє,
Як пахнуть сьвіжі квіти,
Як соловій сьпіває;

Як в лузі на калині
Кує зазуля сива,
Як хмара по блакиті
Мандрує білогрива;

Як буря табунами
Гуляє по долині,
Як дзвонять на тривогу
Дзвіночки темно-сині;

Й поглянули, як з глуші,
З веселкою на скрані,
Стрійна в імлу перлисту
Виходить казка-пані; —

Вам дваццять літ минуло
І бачили ви много,
А глядите, неначе
На щось зовсім нового.

Бо цвіти, птахи, хмари,
Одна краса, тай годі!
Лиш фялків не садіть ви
З цибулею в городі.

.

Поезія правдива
Цвите в душі весною,
Хто любить птахи, цвіти,
Той піде і за ньою.

Гадки.

Житте — борба,
О щасте вічний бій.
Щодень журба,
Часом хвилина мрій.

Житте — похід,
Вперед нестримний гін,
Іде під спід,
Хто втратив свій розгін.

7
Життє, як той потік
З невідомих жерел,
А гадка понад ним
Буяє, мов орел.

Життє, як той потік,
А час, мов океан.
Як капля-чоловік,
Життя слуга і пан.

Від зла втікай,
Не вимагай
Богато від життя.
От — жмут хвилин,
Цінних перлин
І море забуття.

Товаришу, люби житте,
Люби людей, природу,
А кривду кинь у забутте,
Мов камінь в тиху воду,

Щастє — дитина мала
З оком, як клопоть блакіту.
Нарвала див-зілля, чар-квіту
В подолок і йде до села.

Люди на поли. З під стріх
Тиха нудьга визирає.
Щастє квітки вибирає
З подолка й розкидує їх.

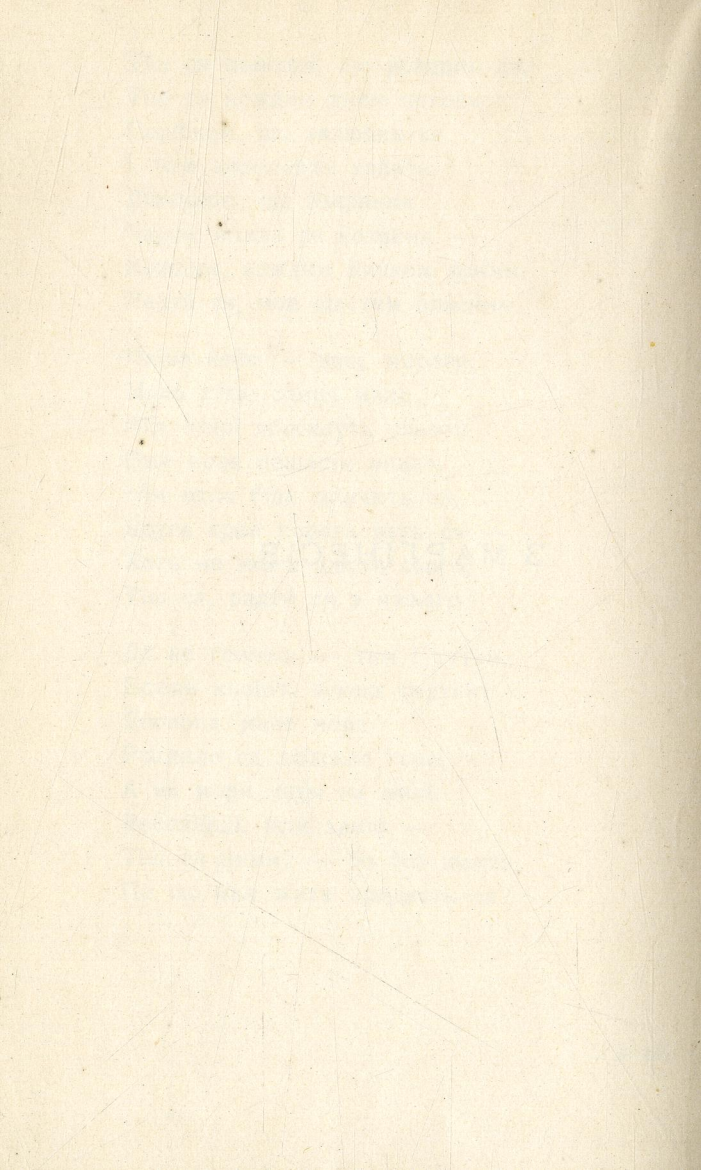
Вечір. Йдуть люди з робіт.
З паші худоба вертає.
Копіт дорогу вкриває...
Вяне столочений квіт.

Тіш ся цвѣтом, що розцвів ся,
Тіш ся кождим днем погоди,
Парібком, що залюбив ся
І, мов королевич ходить,
Дівчиною, що ззарання
Чаром впила ся кохання —
Кождим, кождим личком ясным
Радуй ся, мов щастем власним.

Наше небо — дощ, морози,
Мало літа, сонця мало;
Нім старі обсохнуть сльози
Вже нове нещасте впало,
Нім одна біда скінчить ся,
Друга край порога веть ся —
Хоть не маєш щастя свого,
Тіш ся, радуй ся з чужого.

Де не глянеш — там і тутки,
Всюди клопіт, всюди смутки;
Доокола, наче море
Розлило ся людське горе,
А на мори, шум на філі,
Веселійші, ясні хвилі —
Тіш ся ними! — бо без щастя,
По що нам жите придасть ся?

3 МАРГІНЕСІВ.

Ой пушу я співанки
Най летять по полю,
Та най дзвонять як дзвінки
Про долю й недолю.

Та най будять з дрімоти
Заспані повіки.
Чи ви хочете брати
Спати так на віки?

Подивіть ся хмаролім
Он навис над нами —
Розвалить наш дряхлий дім
Й понесе сьвітами.

І розмече по степу
Змервлену соломую.
Гей! Беріть ся завчасу
До направи дому.

Посмотріть, чи моцний зруб,
Розширіть комори,
Що часу сторощив зуб
Най скріплять підпори.

Ширші двері просічіть,
Розширіть віконця,
Більше воздуха впустіть,
Більше сьвітла, сонця.

Та не стійте близь воріт,
Як які прибуду.
Хто собі здобуде сьвіт,
Той в нїм паном буде.

До сильних належить сьвіт
Сили тра добути,
Ви собі вже раз скажіть
„Бути, чи не бути.“

А не вийте як діти:
„Бідні ми, нещасні.“
Виратують вас з біди
Ваші руки власні.

Той, кого болить наш біль
Най іде враз з нами,
Зерно з зерном, а кукіль
Най летить сьвітами.

*

*

*

Ой пуцу я сьпіванки,
Най ідуть по полю,
Та най дзвонять, як дзвінки
Про долю й недолю.

У сон кріпкий запали ми,
В сон довгий, без пробуди,
І сонно йшли сновидами
Під батогом огуди.

І сонно йшли сновидами,
На сьміх і на наруги,
Поміж людьми, свободними,
Мов наймити, мов слуги.

Лиш дехто збудить ся часом,
Впялить свій зір в темряву
І шепотом пічне крізь сон
Казати щось про славу.

Про тую славу, що огнем
Пів сьвіта запалила,
Про волю, ковану мечем,
Про ясні, срібні крила.

Зірветь ся з берлога, біжить,
Вимахує руками...
Він сьвіт здобуде... І в ту мить
Паде назад без тями.

Ах, деж той божественний бич,
Щоб крамарів гонити,
З сьвятих сьвятинь? Де є той клич,
Щоби вмерлих будити?

Де висить той великий дзвін,
Що воскресенне дзвонить?
І де є Він, де є той Він,
Що чорта з люду гонить?

На маргінесі книжки про Кричевського.

Давно минулії літа,
Покриті сірою імлою,
Немов ікона пресвята
У храмі Божім, за стіною,
З'явіть ся нам у величи своїй,
Озарені огненным блеском грому,
Посеред дум, як привид серед мрій,
Біля воріт зруйнованого дому!
З'явіть ся нам, як родичі у сні
З'являють ся бездомній сиротині,
І потішають, радують єї,
Цілюючи любовно очи сині —
Так ви потіште нас!
Дивіть ся, безприютні
Ми нині в сьвітї і чужий
Для нас наш рідний, споконвічний кут.
Куди не глянь — пустиня час,
Сліди довкола баламутні,
Жене нас кнут.
Чи там, чи тут для нас приют?
Чи тут, чи там, наш дім, наш храм,
Де ключ від брам?
Від долі-волі ясних брам
Де ключ?

Чи в бурях туч,
Чи в громах бур,
Де розсипаєсь пилом мур
Давних твердинь?
Чи на полях,
До долі шлях,
Крізь труд, крізь піт,
Крізь живопліт
Сторощених надій?
Де шлях до наших мрій,
До наших ясних мрій
Де шлях?

.

Давно минулії літа
Покриті сірою імлою,
Немов ікона пресьвята,
Закрита каменем-стіною,
З'явіть ся хоть на мить!
Може в нас серце задріжить
Дрожаннем прадідів-героїв,
Що гинули посеред боїв,
Посеред мук.
І може внук
Почує кров дідів
З перед віків?
І може гнів

Буде як грім гремів,
А сила жах і лють,
Як ріки потекуть
На ті поля-долини,
Де нарід вяне-гине,
Тремтить!
Давно минулії літа,
Ти наша мріє золота
З'яви ся хоть на мить!

Батуринські руїни.

На пригірку поміж гаями,
Повитий срібною імлюю,
Підпертий білими стовпами,
Гетьманський дім.
На зломі злім,
Якби ударив в нього грім,
Дивіть, дивіть!

До праці, братя! Піднесемо
Його з упадку і руїни.
Розбиті статуї двигнемо,
З мрамору відбудуєм стіни,
Й буде горів,
Буде яснів,
Як за своїх щасливих днів.
Колись, колись.

Та що се? Чуєте ті стони,
Неначе голос з під могили.
„Сторощені сьвяті ікони,
Храм розбишаки осквернили,
На сходах кров,
В хоромах кров,
Опльований сьвятий покров,
Лишіть, лишіть!

Кому ви хочете строїти
Оселю в тім пустім приютї?
Чужим царям? — О бідні діти,
Ззарання втоплені в отруті!
Не сяде пан,
Нї цар нї хан,
Там де колись був наш гетьман,
Ніколи!

Голос зневіри:

Чи чуєте підземний стон?

„Ломіть кордон! Ломіть кордон!“

„Ломіть кордон!...“ Хто каже се?
То вітер щось таке несе.

Який кордон? Чи Сян, чи Прут,
Нам всюди дім, де теплий кут.

Чи тут чи там: працєю, як віл,
Пани в гору, біднота в діл.

Нам все одно, багнет, чи кнут,
Нам всюди зле, і там і тут.

Нам все одно, чи Сян, чи Дон,
Де ступиш, там тобі кордон.

Кордон до щастя і добра...

Яких вам ще кордонів тра?

Голос надії.

А я вам кажу: день іде,
Іде така година,
Коли ні ту, ні там, нігде,
Кордонів жадних не буде,
Лиш даль далека, сина.

А я вам кажу: близький час
І хвиля недалека,
Що буря звієть ся нараз,
Згуртує і змішає нас
І з близька і здалека.

Хто каже вам, що всьо одно,
Де жити, як вмирати,
Той тягне вас в багно на дно,
Той вам дає без дна судно
І каже кермувати.

А я вам кажу: майте слух,
І позір тому дайте.
Що вам говорить волі дух,
Про близьку хвилю заверух
І хвилі тої чайте!

Як вдарить нам підземний дзвін
І сурми заголосять,
То йдїм туди, де кличе Він,
Через кордони, гень, над Дін!...
Нас кости предків просять.

Не підем ми, прийдуть вони,
Таке вже в сьвіті право...
Як сталь гартуєть ся в огни,
Так ти нас, воле, розогни,
Веди, веди нас, славо!

ЦИТЬ, СЕРЦЕ ЦИТЬ!

Цить серце, цить!
Таж ти кохало,
І раювало й горювало
І наболіло ся досить —
Цить серце, цить!

Весні кінець.
Пшениця спіє,
Зелене жито половіє,
Вже й серп готує пильний жнець —
Весні кінець...

Пора і нам
Збирати з поля,
Що присудила Божа воля,
Як не гуртом, то сам-на-сам. —
Пора і нам!

З М І С Т.

сторона

З НАД МОРЯ.

Задивив ся я на море	5
Чи може що красшого бути?	6
Лодко на голубих філях	7
Відчинене вікно	8
Незглубиме синє море	9
Місяць в хмари оповив ся	10
Лодка, як лебідь крила	11
Чи поїду у гори	12
Сон, чи ява?	13
О, моє чудове море!	14
Ніч над морем	15
Біла мево, що кружляєш	16
Перед бурею	17
Яка чудова ніч	19
Океан і дівчина	20
Не питай ся, моя мила	21
Море й небо	22
По небес великім синім плаю	23
Що за день, ясний день	24
Даремно, ти море, даремно	25
Чи чуєш, як в безвістях грають	26
Понад филі, понад море	27
Чогож, те море, та розхитало ся.	28
Хоть як ту і гарно й розкішно	29

КАЛИНОВИЙ КВІТ.

Молоді літа	33
В огороді між квітками	34
Колиб я паном був	35

Коли ти, мила, дійсно з неба родом	36
Як листки опадуть з деревини	37
Чому?	38
Як радби я, як радби дуже	40
Чи ми зійдемо ся з собою?	41
Диви ся! Спить	42
Будь тихо, будь!	43
Чекай, чекай, чекай єї	44
Щаслива будь	45
І я мав свій чудовий сон	46
ОСІНЬ 1912 РОКУ.	
Коротке літо. Сонця мало	49
Листки падуть, падуть зів'ялі, зжовклі	50
І знова рік оден життя	51
Бачиш як листе паде?	52
Море пожовклого листя	53
Видиш, брате мій	54
ПОЕЗИЯ, ДРУЖЕ, ВСЮДИ Є.	
Поезия, друже, всюди є.	57
Не виллеш сліз	58
Я вам чужий. Мої пісні!	59
Я знаю, що нема мені	60
Коли тобі говорять	61
Гадки	63
Щастє, дитина мала	67
Тіш ся цв'ітом, що розцвив ся	68
З МАРГІНЕСІВ.	
Ой пушу я сьпіванки	71
Ах, деж той божественний бич?	74
На маргінесі книжки про Кричевського	75
Батуринські руїни	78
Голос зневіри	80
Голос надії	80
Цить, серце цить!	85

2,55 / 1986

рл 3434 у

Богдан Лепкий.

З НАД МОРЯ.

Печатня ОО. Василян в Жовкві.

ЖОВКВА
Накладом автора.
1913.